

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGWiŻŚ-7.054.7.2024

Warszawa, 29 czerwca 2024

**Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 3108 wystosowaną przez Pana Posła Daniela Milewskiego sprawie rozwoju infrastruktury komunalnej i różnic w dostępie do niej między obszarami miejskimi a wiejskimi, przedstawiam poniższe stanowisko na poszczególne pytania.

Pytanie nr 1. *Jakie konkretne działania podejmuje rząd w celu redukcji różnic w dostępie do infrastruktury komunalnej między obszarami miejskimi a wiejskimi?*

Gospodarka ściekowa w Polsce wymaga przeprowadzenia wielu inwestycji, zarówno tych związanych z rozwojem i modernizacją sieci kanalizacyjnej oraz podłączaniem do niej mieszkańców jak i budową, rozbudową oraz modernizacją oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609) sprawy obejmujące m.in. wodociągi i zaopatrzenie w wodę, kanalizację, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych należą do zadań własnych gminy. Ponadto stosownie do art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757), zwanej dalej „uzzwoś” zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy.

Gmina może powierzyć swoje zadania w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków wyspecjalizowanym jednostkom – przedsiębiorstwom wodociągowo-kanalizacyjnym. Mają one obowiązek zapewnić zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny, a także zapewnić należyłą jakość dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków. Usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków są – zgodnie z przywołaną ustawą uzzwoś podstawowymi usługami zapewniającymi odpowiedni poziom życia oraz warunki sanitarne ludności i powinny być zapewniane przez gminę jednocześnie.

Wobec przywołanych przepisów jak również art. 3 ust. 3 uzzwoś, to gmina ustala kierunki rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W wieloletnim planie powinny zostać w szczególności określone przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w poszczególnych latach wraz z nakładami inwestycyjnymi, przedsięwzięcia racjonalizujące wprowadzanie ścieków oraz sposoby finansowania planowanych inwestycji.

Władze samorządowe posiadają zatem niezbędne narzędzie prawne i planistyczne umożliwiające prawidłowe prowadzenie gospodarki ściekowej zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich.

Polska, jako członek Unii Europejskiej zobowiązana jest do przestrzegania przepisów dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych zawartych w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. (Dz. Urz. WE L 135/40 z 30.05.1991), tak zwanej dyrektywie ściekowej.

Stopień realizacji wdrażania dyrektywy ściekowej dokumentuje Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) i jego aktualizacje (AKPOŚK). Dokument ten stanowi wykaz aglomeracji¹, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie.

VI AKPOŚK² zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorzady miejskie i wiejskie, rozumiane jako aglomeracje do realizacji w latach 2021-2027.

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy – *Prawo wodne* minister właściwy do spraw gospodarki wodnej we współpracy z Wodami Polskimi sporządza i aktualizuje Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych, którego integralną część stanowi wykaz aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców wynoszącej co najmniej 2000 zawierający zestawienie niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych, który następnie zatwierdza Rada Ministrów. Aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych dokonuje się co najmniej raz na 4 lata.

Ministerstwo Infrastruktury jako organ nadzorujący i koordynujący nie tylko sporządza i aktualizuje KPOŚK ale również uczestniczy w procesie przygotowania sprawozdań z jego wykonania. Na podstawie AKPOŚK oraz sprawozdań z jego realizacji przygotowany jest raport dotyczący stanu aglomeracji, który przekazywany jest co dwa lata do Komisji Europejskiej.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie KPOŚK i jego aktualizacji jak również składanych sprawozdań Ministerstwo Infrastruktury w sposób ciągły monitoruje stan infrastruktury komunalnej zarówno miejskiej jak i wiejskiej ujętej jako aglomeracje, czy aglomeracje zrealizowały inwestycje, które zostały określone w Programie i wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej.

Niemniej jednak w ujęciu art. 83 ust. 4 ustawy - *Prawo wodne* w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ten sam co systemy kanalizacji zbiorczej poziom ochrony środowiska. Takimi rozwiązaniami mogą być przydomowe oczyszczalnie ścieków, czy też szczelne zbiorniki bezodpływowe, spełniające określone prawem wymagania.

Pytanie nr 2. *Jakie programy wsparcia są planowane, aby zwiększyć dostępność infrastruktury komunalnej, zwłaszcza w województwach wschodnich?*

¹ Aglomeracja w rozumieniu art. 86 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.), wyznaczane na podstawie art. 87 tejże ustawy.

² Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 maja 2022 r., dostępny na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/gospodarka-sciekowa>

Inwestycje w gospodarce ściekowej są finansowane przez gminę ze środków własnych. Mogą być także finansowane z różnych źródeł publicznych – zarówno krajowych i zagranicznych – jak i ze środków prywatnych. Istniejące mechanizmy finansowe przewidują możliwość finansowania zamierzeń inwestycyjnych zarówno w aglomeracjach ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK), jak i na obszarach poza aglomeracjami.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z następujących źródeł finansowania dedykowanych gospodarce ściekowej:

1. Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

W ramach programu FEnKS priorytetem jest wspieranie działań związanych zarówno z budową nowej infrastruktury komunalnej do zbierania ścieków komunalnych, jak i budową, przebudową, rozbudową i remontem istniejącej infrastruktury komunalnej do ich oczyszczania, niezbędnych do zrealizowania zobowiązań wynikających z dyrektywy ściekowej. Wsparcie przeznaczone jest wyłącznie dla inwestycji w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM)³ co najmniej 15 000, wskazanych w obowiązującym KPOŚK jako nie spełniające wymogów ww. dyrektywy.

W FEnKS nie przewiduje się dofinansowania modernizacji kanalizacji sanitarnej, z wyjątkiem sytuacji, gdy jest ona niezbędna dla zrealizowania objętej projektem nowej sieci kanalizacji sanitarnej.

Wsparcie skierowane jest do podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z gospodarką wodno-ściekową na terenie aglomeracji, tj. jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Dofinansowanie jest w formie bezzwrotnej w wysokości do 70 % wydatków kwalifikowalnych.

Jednostką zarządzającą jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

2. Programy Regionalne 2021-2027.

Fundusze w ramach Programów Regionalnych nakierowane są na inwestycje w budowę, przebudowę i remonty istniejącej infrastruktury, jak też oczyszczanie ścieków komunalnych, niezbędne do zrealizowania zobowiązań wynikających z dyrektywy ściekowej. Wsparcie przeznaczone jest dla małych aglomeracji, o wielkości w przedziale od co najmniej 2 000 RLM do poniżej 15 000 RLM.

Formą wsparcia inwestycji z powyższego obszaru są dotacje. Nabory na realizację inwestycji mają charakter konkurencyjny.

Ponadto w dwóch programach regionalnych: Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 oraz Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 zostało przewidziane wsparcie budowy lub rozbudowy systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków (np. budowa przydomowych oczyszczalni ścieków) poza obszarami aglomeracji ujętymi w KPOŚK. Głównym celem interwencji jest ochrona cennych przyrodniczo siedlisk, w tym m.in. jezior wrażliwych na eutrofizację.

³ Zgodnie z art. 86 ust. 3 pkt. 2 ustawy - Prawo wodne przez równoważną liczbę mieszkańców należy rozumieć ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT₅) w ilości 60 g tlenu na dobę.

Szczegółowy zakres interwencji został określony w programach opracowanych dla poszczególnych województw. Szczegóły i aktualne informacje znajdują się na stronie internetowej Programu:

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/fundusze-dla-regionow/>

Jednostkami zarządzającymi są Urzędy marszałkowskie a Instytucją koordynującą programy regionalne - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W ramach Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020), **na obszarach poza granicami aglomeracji** ujętymi w KPOŚK operacje typu „*Gospodarka wodno-ściekowa*” realizowane są w ramach poddziałania „*Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii*”. Wsparcie w ramach operacji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej udzielane jest gminom, spółkom gminnym oraz związkom gmin i może obejmować budowę, przebudowę lub wyposażenie obiektów budowlanych służących do zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz na zakup i montaż urządzeń oraz instalacji kanalizacyjnych lub wodociągowych. Poziom pomocy finansowej wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych, a w przypadku Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy do 100% kosztów kwalifikowalnych. Wysokość pomocy dla tego typu projektów nie może przekroczyć 5 mln zł na obszar gminy w okresie realizacji PROW 2014-2020.

Jednostką zarządzającą jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

4. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 zaplanowana została interwencja 10.10. *Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi*, której celem jest rozwiązywanie problemów z zapewnieniem odbioru ścieków z gospodarstw domowych na obszarach o rozproszonej zabudowie, gdzie doprowadzenie sieci kanalizacyjnej jest mało efektywne i wymaga ponoszenia bardzo wysokich kosztów. W ramach interwencji przewidziano realizację inwestycji w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków. Pomoc ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji i będzie się mogła o nią ubiegać gmina lub związek międzygminny. Intensywność pomocy wynosi do 75% (i nie mniej niż 30%) kosztów kwalifikowalnych operacji, z czego pomoc finansowana z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) wynosi maksymalnie 55% (a w regionie Warszawa – 43%) kosztów kwalifikowalnych, a pozostałe 20% (a w regionie Warszawa – 32%) kosztów kwalifikowalnych – ze środków budżetu państwa. Wysokość pomocy nie może przekroczyć 1,5 mln zł na obszar gminy w okresie realizacji PSWPR 2023-2027.

Jednostką zarządzającą jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

5. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) w ramach reformy B3.1. *Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich* przewiduje wsparcie dla inwestycji w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich. Zakresem wsparcia objęto budowę, rozbudowę lub modernizację systemów zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków na terenach wiejskich. Poziom pomocy finansowej wynosi do 100% kosztów kwalifikowalnych, przy czym maksymalna kwota wsparcia beneficjenta wynosi 5 mln zł, a minimalna kwota wsparcia wynosi 1 mln zł w ramach projektu.

KPO ukierunkowany został na gminy wiejskie lub gminy miejsko-wiejskie, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, z wyłączeniem obszarów aglomeracji ujętych w KPOŚK. Program zakłada wsparcie gmin charakteryzujących się najniższymi wskaźnikami zwodociągowania oraz tych, których zdolność inwestycyjna jest niewystarczająca do samodzielnej realizacji inwestycji. Beneficjentami programu mogą zostać gminy, spółki, w których udziały mają wyłącznie jednostki samorządu terytorialnego, a także związki międzygminne.

Jednostką zarządzającą jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

6. Wsparcie z budżetu państwa.

Zasady wsparcia finansowego z budżetu państwa gminnych inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę oraz kanalizacji określają przepisy ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. *o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*.

Ustawa z dnia 15 września 2022 r. *o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1964) przedłużyła o rok termin realizacji obowiązku gminy, polegającego na przeznaczaniu na inwestycje w zakresie odpowiednio wodociągów i zaopatrzenia w wodę lub kanalizacji wydatków w kwocie nie mniejszej niż równowartość otrzymanej kwoty dochodów. Obowiązkiem gminy jest przeznaczenie w latach 2021-2025 na finansowanie inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę lub kanalizacji, wydatków w kwocie nie mniejszej niż równowartość otrzymanych środków.

Nowelizacja ta wprowadziła również możliwość łącznego uwzględnienia wydatków na inwestycje w zakresie kanalizacji oraz wydatków na inwestycje w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę. Oznacza to, że gmina może nie zrealizować wydatków inwestycyjnych w zakresie kanalizacji, na które otrzymała wsparcie, i w to miejsce wykonać wydatki inwestycyjne w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę. Taka sama możliwość dotyczy wydatków inwestycyjnych w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę.

Gminy, oprócz inwestycji typowo kanalizacyjnych, mogą realizować także inwestycje w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków, a ponadto mogą dofinansować budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. W zakresie dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*.

Jednostką zarządzającą jest Ministerstwo Finansów.

7. Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast.

Program ma na celu podniesienie jakości życia mieszkańców średnich miast w Polsce, co będzie skutkowało zmniejszeniem różnic społeczno-gospodarczych w naszym kraju. Z Programu mogą skorzystać średnie miasta zakwalifikowane przez Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do grona 139 miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Miasta zostaną objęte zarówno wsparciem finansowym, jak i doradczym. Doradztwem zajmie się Związek Miast Polskich. Wsparcie z programu będzie można przeznaczyć na kompleksowe projekty, których potrzeba wynika ze strategii rozwoju miasta. Elementem projektu może być inwestycja m.in. w obszarze gospodarki wodno-ściekowej.

Nabór projektów został ogłoszony 7 marca 2024, a termin składania wniosków o dofinansowanie upływa 16 grudnia 2024 r.

Jednostka zarządzająca: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

8. Rządowy program rozwoju obszaru Karpat Wschodnich i Rztocza na lata 2024-2030.

Celem strategicznym Rządowego programu rozwoju obszaru Karpat Wschodnich i Rztocza na lata 2024-2030 jest poprawa jakości życia mieszkańców obszaru Wschodnich Karpat i Rztocza poprzez stworzenie trwałych podstaw umożliwiających przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i klimatu.

W ramach działania 2 „Zielona i niebieska infrastruktura dla ochrony środowiska naturalnego” wspierane będą zadania dotyczące projektowania, budowy i modernizacji instalacji wodno-kanalizacyjnych na rzecz ochrony walorów środowiskowych i krajobrazowych obszaru wskazanego w Programie.

Program obejmie swoim zasięgiem pas 21 przygranicznych powiatów i wchodzących w ich skład gmin oraz cztery miasta na prawach powiatu, znajdujące się w bliskiej odległości od granicy. Są to następujące powiaty:

- w województwie lubelskim: bialski, chełmski, hrubieszowski, tomaszowski i włodawski oraz miasto Biała Podlaska i miasto Chełm;
- w województwie podkarpackim: bieszczadzki, jarosławski, lubaczowski i przemyski oraz miasto Przemyśl;
- w województwie podlaskim: augustowski, białostocki, hajnowski, sejneński, siemiatycki, sokólski i suwalski oraz miasto Suwałki;
- w województwie warmińsko-mazurskim: bartoszycki, braniewski, gołdapski, kętrzyński i węgorzewski.

Beneficjentami mogą być również związki gmin, w skład których wchodzi gminy położone na obszarze objętym Programem.

Źródłem finansowania realizacji Programu są środki budżetu państwa pochodzące z rezerwy celowej do wysokości 500 mln zł. Środki te będą przekazane w formie dotacji celowych na dofinansowanie działań z zakresu polityki rozwoju, stanowiących zadania własne jednostek samorządu terytorialnego.

Jednostka zarządzająca: Lubelski Urząd Wojewódzki, Podkarpacki Urząd Wojewódzki, Podlaski Urząd Wojewódzki, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki .

Instytucja koordynującą jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

9. Programy Interreg.

Programy Interreg wspierają współpracę międzynarodową, a ich podstawowym zadaniem jest realizacja projektów w międzynarodowym partnerstwie.

Możliwość dofinansowania inwestycji związanych z gospodarką ściekową na lata 2021-2027 przewidują:

- **Interreg Polska – Ukraina**

Dofinansowanie inwestycji jest możliwe wyłącznie na obszarze działania programu, który obejmuje w Polsce województwa: podkarpackie, lubelskie, podlaskie oraz część mazowieckiego (miasta: Siedlce, Ostrołęka oraz powiaty: garwoliński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, wyszkowski, ostrowski, węgrowski, sokołowski, siedlecki i łosicki).

W celu szczegółowym 2.5. „*Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej*” są planowane m.in. wspólne działania, które dotyczą rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej i poprawy gospodarki ściekowej. Projekty mają wspierać racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.

Program dofinansowuje do 90% wydatków kwalifikowanych projektu. Środki są przyznawane na zasadzie konkursowej. Konkursy organizuje Wspólny Sekretariat zlokalizowany w Warszawie. Projekty zatwierdza polsko-ukraiński Komitet Monitorujący.

- **Interreg Litwa – Polska**

Dofinansowanie inwestycji w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków jest możliwe wyłącznie na obszarze działania programu, który obejmuje w Polsce województwa podlaskie oraz część warmińsko – mazurskiego (subregiony olsztyński i etcki).

W celu szczegółowym 2.7. „*Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia*” jest planowane m.in. wspólne opracowywanie rozwiązań w dziedzinie gospodarowania wodami i ściekami oraz wykorzystania wody deszczowej.

Program dofinansowuje do 80% wydatków kwalifikowanych projektu. Środki są przyznawane na zasadzie konkursowej. Konkursy organizuje Wspólny Sekretariat zlokalizowany w Wilnie. Projekty zatwierdza Komitet Monitorujący.

Ministerstwo Infrastruktury przygotowało syntetyczną informację o źródłach finansowania gospodarki ściekowej o zasięgu ogólnokrajowym i zamieściło na stronie internetowej dostępnej pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/finansowanie-gospodarki-sciekowej>.

Szczegółowych informacji na temat poszczególnych mechanizmów finansowych udzielają właściwe jednostki zarządzające.

Dofinansowania zadań z zakresu gospodarki ściekowej mogą udzielać również wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Pytanie nr 3. **Jakie środki finansowe są przewidziane na modernizację i rozbudowę sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w obszarach wiejskich w budżecie na rok 2024?**

Inwestycje przewidziane na modernizację i rozbudowę sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na obszarach wiejskich mogą być finansowane w ramach następujących programów:

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- Wsparcie z budżetu państwa.

Ponadto inwestycje przewidziane na modernizację i rozbudowę sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na obszarach wiejskich, dla małych aglomeracji to znaczy mieszczących się w przedziale od co najmniej 2000 RLM do poniżej 15 000 RLM mogą być finansowane w ramach Programów Regionalnych.

Jednostką zarządzającą w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, oraz zakresu inwestycji w gospodarkę ściekową z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wszystkie wyżej wymienione programy dotyczące finansowania gospodarki ściekowej zostały omówione szerzej w odpowiedzi na pytanie numer 2.

Pytanie nr 4. *Jakie inicjatywy są podejmowane w celu wyłączenia z eksploatacji przestarzałych i nieefektywnych obiektów infrastruktury komunalnej?*

Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy uzzwoś sprawy obejmujące m.in. wodociągi i zaopatrzenie w wodę, kanalizację, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych należą do zadań własnych gminy a zatem podjęcie decyzji w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji sieci wodociągowo-kanalizacyjnej czy też oczyszczalni ścieków lub wycofania z eksploatacji przestarzałych i nieefektywnych urządzeń leży przede wszystkim w gestii organów jednostek samorządów terytorialnych.

W ujęciu art. 3 ust. 3 uzzwoś, to gmina ustala kierunki rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W wieloletnim planie inwestycyjnym powinny zostać w szczególności określone przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w poszczególnych latach wraz z nakładami inwestycyjnymi, przedsięwzięcia racjonalizujące wprowadzanie ścieków oraz sposoby finansowania planowanych inwestycji jak również zasadność istnienia nieefektywnej infrastruktury komunalnej, w tym oczyszczalni ścieków czy sieci kanalizacyjnej.

Każda aglomeracja ma prawo wystąpić do właściwego miejscowo Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w celu zasięgnięcia opinii w sprawie funkcjonalności, zasadności istnienia i wydajności oraz standardów oczyszczania oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na obszarze gminy.

Pytanie nr 5. *Jakie działania podejmuje rząd w celu promowania efektywnych rozwiązań infrastrukturalnych, które mogą być stosowane zarówno w obszarach miejskich, jak i wiejskich?*

Ministerstwo Infrastruktury aktywnie uczestniczyło w opracowaniu dostępności programów finansujących rozwój infrastruktury komunalnej na obszarach miejskich

i wiejskich na lata 2021 – 2027. Istniejące mechanizmy finansowe przewidują możliwość finansowania zamierzeń inwestycyjnych zarówno w aglomeracjach ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK), jak i na obszarach poza aglomeracjami. Pozyskane przez gminy środki finansowe w ramach dostępnych programów umożliwiają budowę, rozbudowę sieci wodociągowo – kanalizacyjnej jak również budowę, modernizację oczyszczalni ścieków, czy też dofinansowanie na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków.

Ponadto nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż Ministerstwo Infrastruktury zrealizowało kamień milowy B40G w ramach reformy Krajowego Programu Odbudowy i Zwiększania Odporności B3.1 pn. „Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich”, za którego realizację odpowiada Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zmiany legislacyjne procedowane były w ramach projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (UC112). Wprowadzone zmiany miały na celu wzmocnienia narzędzi prawnych dla samorządów gminnych w zakresie nadzorowania i kontrolowania odprowadzania ścieków pochodzących z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, tj. zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Rezultatem wprowadzonych zmian jest m.in. zapewnienie odbioru przez gminę ścieków w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli stosownych umów w zakresie opróżniania indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (tzw. wykonanie zastępcze), a także zapewnienie odpowiedniej jakości oczyszczania ścieków odprowadzanych taborem asenizacyjnym ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, w zależności od wielkości aglomeracji z której pochodzą.

Pytanie nr 6. *Jakie kroki podejmuje rząd w celu wspierania samorządów w realizacji inwestycji infrastrukturalnych, zwłaszcza w obszarach o większych potrzebach inwestycyjnych, takich jak województwa wschodnie?*

Ministerstwo Infrastruktury na etapie opiniowania dostępności programów finansujących gospodarkę ściekową każdorazowo zgłaszało zapotrzebowanie na uzyskanie koniecznych środków finansowych w zakresie inwestycji związanych z rozwojem gospodarki komunalnej, w tym ściekowej.

W celu usystematyzowania dostępności programów finansujących Ministerstwo Infrastruktury przygotowało syntetyczną informację o źródłach finansowania gospodarki ściekowej o zasięgu ogólnokrajowym obejmujące zakresem również województwa wschodnie na stronie internetowej dostępnej pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/finansowanie-gospodarki-sciekowej>.

Szczegółowych informacji na temat poszczególnych mechanizmów finansowych udzielają właściwe jednostki zarządzające.

Dofinansowania zadań z zakresu gospodarki ściekowej mogą udzielać również wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Programy w ramach, których mogą ubiegać się gminy o środki finansowe zostały wskazane w odpowiedzi na pytanie numer 2.

Pytanie nr 7. *Jakie programy edukacyjne są oferowane, aby podnosić świadomość społeczną na temat korzyści płynących z dostępu do infrastruktury komunalnej i zachęcać do inwestycji w ten obszar?*

Przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury niejednokrotnie biorą udział zarówno w krajowych jak i międzynarodowych konferencjach, webinarium, seminariach i innych wydarzeniach promujących zalety dostępu do infrastruktury komunalnej, podkreślając jednocześnie, że wszystkie wytworzone ścieki powinny trafiać do zbiorczej oczyszczalni, gdyż takie działania zapewniają najlepszy poziom ochrony środowiska. Niewątpliwie gospodarka ściekowa w Polsce wymaga przeprowadzenia wielu inwestycji, zarówno związanych z oczyszczalniami ścieków (budowa nowych obiektów oraz rozbudowa i modernizacja obiektów już istniejących), jak również rozwojem oraz modernizacją sieci kanalizacyjnej oraz podłączaniem do niej mieszkańców. W celu ułatwienia przeprowadzenia przez gminy inwestycji związanych z gospodarką ściekową przedstawione zostały mechanizmy finansowe przewidujące możliwość finansowania zamierzeń inwestycyjnych zarówno w aglomeracjach ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, jak i na obszarach poza aglomeracjami.

Mając na uwadze, że sprawy obejmujące m.in. wodociągi i zaopatrzenie w wodę, kanalizację, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych należą do zadań własnych gmin oraz utworzonych przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, są one zobowiązane do tworzenia programów edukacyjnych podnoszących świadomość społeczną na temat korzyści płynących z dostępu do infrastruktury komunalnej. Organizowane akcje przybliżają zalety przyłączenia mieszkańców do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, która finalnie przynosi oszczędności oraz ochroni przed zanieczyszczeniem ściekami wód i ziemi. Dla najmłodszych, oferowane są programy edukacyjne podkreślające rolę wody w życiu każdego człowieka, czy też znaczenia ścieków, ich powstawania, gromadzenia oraz sposobów oczyszczania.

Pytanie nr 8. *Jakie są plany rządu dotyczące monitorowania i oceny skuteczności działań na rzecz redukcji różnic w dostępie do infrastruktury komunalnej między obszarami miejskimi a wiejskimi?*

Ministerstwo Infrastruktury koordynuje zarówno prace dotyczące m.in. sporządzania aktualizacji KPOŚK oraz przygotowania sprawozdań z jego wykonania. Zgodnie z art. 96 ustawy – *Prawo wodne* aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych dokonuje się co najmniej raz na 4 lata. Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej przedkłada co 2 lata Radzie Ministrów sprawozdanie z wykonania krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych na podstawie corocznie składanych sprawozdań z realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie KPOŚK i jego aktualizacji jak również składanych sprawozdań Ministerstwo Infrastruktury w sposób ciągły monitoruje stan infrastruktury komunalnej zarówno miejskiej jak i wiejskiej ujętej jako aglomeracje, czy aglomeracje zrealizowały inwestycje, które zostały określone w Programie i wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej.

Niemniej jednak w ujęciu art. 83 ust. 4 ustawy - *Prawo wodne* w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ten sam co systemy kanalizacji zbiorczej poziom ochrony środowiska. Takimi rozwiązaniami mogą być przydomowe oczyszczalnie ścieków, czy też szczelne zbiorniki bezodpływowe, spełniające określone prawem wymagania.

Z poważaniem,

Dokument podpisany elektronicznie przez:
z upoważnienia Ministra Infrastruktury
Przemysław Koperski
Podsekretarz Stanu